

Nr 661

Av herr Gustafsson i Skellefteå m. fl., angående riktlinjerna för lokaliseringspolitiken m. m.

(Lika lydande med motion nr 554 i Första kammaren)

Samhällets lokaliseringspolitik har till syfte att främja effektivast möjliga utnyttjande av samhällets resurser och att tillgodose den enskildes krav på valmöjligheter i fråga om bostadsort. Lokaliseringspolitiken är att se som ett medel i en flexibel arbetsmarknadspolitik. Sålunda bör lokaliseringspolitiska åtgärder i första hand utnyttjas i områden med arbetskraftsöverskott för att häva sysselsättningssvårigheterna. Företagens egen bedömning bör i första hand avgöra lokaliseringsorten. De angivna synpunkterna har utvecklats bl. a. i folkpartiets partimotioner I: 878 och II: 1089 vid 1964 års riksdag, till vilka vi hänvisar.

I en denna dag väckt folkpartimotion föreslås införande av rätt till snabbare initialavskrivning på industribyggnader i stödområdena.

De statliga lokaliseringsmedlen

Genom riksdagens beslut har medelsramen för lokaliseringsstöd under en femårsperiod med början budgetåret 1965/66 fastställts till 800 milj. kr., varav 300 milj. kr. i lokaliseringsbidrag och 500 milj. kr. i lokaliseringslån. Riksstaten för budgetåret 1965/66 upptar 60 milj. kr. i bidrag och 100 milj. kr. i lån. I statsverkspropositionen för budgetåret 1966/67 föreslås oförändrade anslag.

Efterfrågan på lokaliseringsmedel har emellertid visat sig större än den som regeringen ursprungligen kalkylerade med. Vi vill erinra om att folkpartiet i motioner till 1964 och 1965 års riksdagar förutsåg, att behovet av lokaliseringsmedel skulle överstiga de belopp som regeringen ville anvisa. För budgetåret 1965/66 ville vi öka anslaget till lokaliseringsbidrag med 15 milj. kr. utöver regeringens förslag. Dessutom föreslog vi ett särskilt kreditstöd i form av en kreditgarantiram om 50 milj. kr. Nu räcker lokaliseringsmedlen inte till. Regeringen begär bemyndigande för innevarande och nästkommande budgetår att meddela beslut om lokaliseringsbidrag och lokaliseringslån med högre belopp än som anvisas på riksstaten. Härigenom intecknas en del av de medel, som regeringen velat reservera för den senare delen av femårsperioden. Behov av ytterligare medel utöver medelsramen

kan därför uppkomma mot slutet av perioden. Vi finner dock inte nödvändigt att nu upprepa vårt krav på ökat anslag till lokaliseringsbidrag.

Däremot anser vi liksom tidigare, att kreditstödet bör utökas med statliga kreditgarantier utöver den statliga lånefonden. Vi föreslår för budgetåret 1966/67 en kreditgarantiram om 50 milj. kr. Detta lånestöd är avsett att kanaliseras genom bankerna. Med vårt förslag, som ligger i linje med den Näslundska utredningens, åstadkommes ett större register av lokaliseringspolitiska medel. Genom samspelet mellan bidrag, lån och kreditgarantier har man anledning att räkna med en större effektivitet i lokaliseringspolitiken.

De statliga lokaliseringsmedlen är avsedda för det s. k. norra stödområdet. Det ligger i sakens natur att en alltför snäv avgränsning av det geografiska området för statliga insatser kan motverka lokaliseringspolitikens syften. Vi har tidigare aktualiserat tanken på lokaliseringsstöd till ett östra stödområde. Det utredningsarbete som nu pågår centralt och regionalt, bör beakta behovet av lokaliseringsstöd i områden utanför det norra stödområdet.

Vid tillämpningen av stödverksamheten måste konkurrensförhållandet mellan nylokaliserade företag och redan befintlig industri beaktas. Områden som ligger bredvid stödområdena riskerar att få sin konkurrenskraft försämrade. Stöd till företag, särskilt sådana som producerar för en lokal marknad, bör undvikas om detta kan allvarligt skada de företag som redan finns inom området.

Servicestöd för Norrlands inland

Genom avflyttningen i samband med rationaliseringen i det norrländska jord- och skogsbruket uppkommer svårigheter för de berörda kommunerna att upprätthålla tillräcklig service. Följden blir en ytterligare avflyttning. Såväl samhället som den enskilde har intresse av att åtgärder vidtas som bromsar denna utveckling. För samhället är det angeläget att ha kvar arbetskraft i skogen som kan ombesörja den för skogsindustrien nödvändiga råvarutillförseln. Den enskilde har rätt att kräva ett visst mått av samhälls- eller service, oavsett bostadsort.

Vi har tidigare (jfr motionerna I: 421 och II: 498 år 1965) aktualiserat frågan om ett statligt servicestöd till norrländska kommuner som ett medel att komma till rätta med svårigheterna. Servicestödet bör inriktas på vissa tätorter i Norrlands inland, som efter vad man kan bedöma även i framtiden kan fylla en funktion som centra för den omkringliggande glesbygden.

Det av oss föreslagna servicestödet bör ses som ett viktigt komplement till det övriga lokaliseringsstödet. Frågan om servicestödets omfattning och inriktning på stödorter bör fördenskull prövas utan dröjsmål.

Ett flertal samhällsområden kan komma att beröras av servicestödet. Oli-

ka insatser beträffande skolan och kommunikationerna samt på vårdområdet har särskild betydelse. Det är angeläget att ge eleverna även vid små skolenheter i glesbygden tillfredsställande studiemöjligheter. Möjligheterna att nå detta syfte genom ökad användning av korrespondensundervisning, radio och TV bör undersökas. De berörda kommunerna bör sättas i stånd att erbjuda sina innebyggare tillfredsställande transportmöjligheter. På vårdområdet bör man särskilt beakta de svårigheter som är föranledda av otillräckliga vårdresurser och långa avstånd för sjuktransporter i de norrländska glesbygderna. Dessa och andra frågor bör lösas inom ramen för ett statligt servicestöd för Norrlands inland.

Med hänvisning till ovan anförd motivering hemställs,

att riksdagen måtte

1) besluta att för budgetåret 1966/67 anvisa en kreditgarantiram för lokaliseringspolitiska ändamål av 50 000 000 kr.,

2) i skrivelse till Kungl. Maj:t understryka betydelsen av att behovet av lokaliseringsstöd i områden utanför det s. k. norra stödområdet beaktas i pågående utredningsarbete i lokaliseringsfrågan, samt

3) i skrivelse till Kungl. Maj:t begära utredning och förslag rörande ett statligt servicestöd till ett antal orter i Norrlands inland efter i motionen närmare angivna riktlinjer.

Stockholm den 25 januari 1966

Henning Gustafsson

i Skellefteå

Elias Jönsson

i Ingemarsgården

Olle Westberg

Sigvard Larsson

Bertil Öhwall